

30 anys de la Llei d'Espais Naturals.

Gestió / Recerca / Governament. Barcelona. 18 de juny de 2015

La preservació del medi natural en un context metropolità.

L'experiència de 10 anys de gestió consorciada.
Reptes actuals i perspectives de futur

María José Albaladejo. Gerent

10
anys
2005-2015

Consorci per a la Protecció
i la Gestió dels Espais Naturals
del Delta del Llobregat

CRONOLOGIA DE LA PROTECCIÓ I DE LA VALORACIÓ DE LA IMPORTÀNCIA DELS ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

ANYS 1950 - 1960

Delta del Llobregat. Any 1956

- Delta predominantment agrícola
- Zones “naturals” a prop de la costa

Paisatge agrícola i natural

Diversitat d'ambients al voltant de les llacunes

- Llacuna
- Canyissars i maresmes
- Pinedes
- Camps de conreu
- Platges

Importància cinegètica

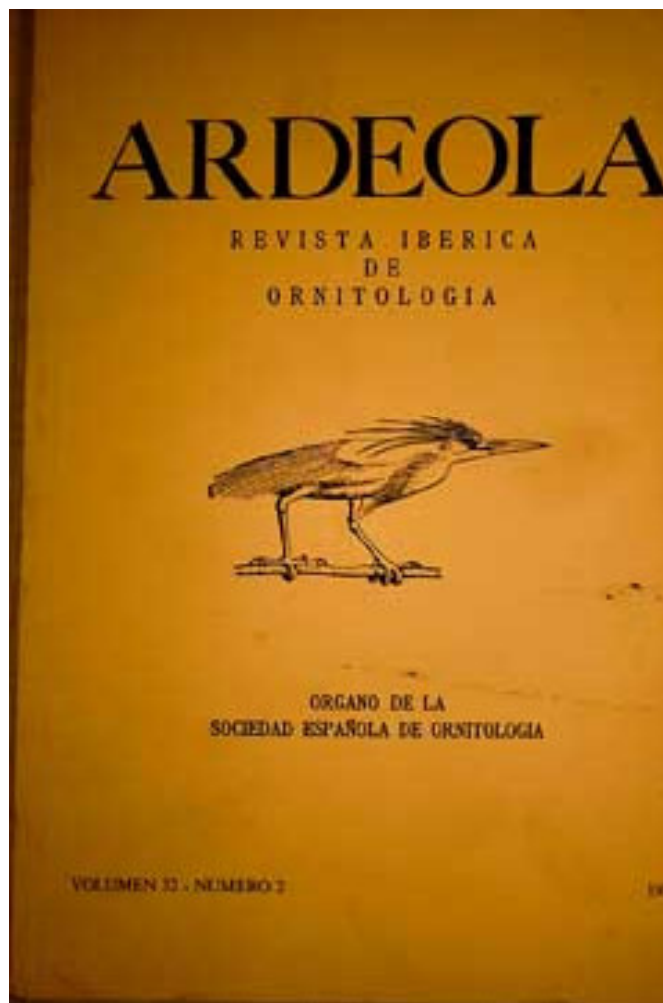
- Els caçadors s'aprofitaven de la riquesa ornitològica d'aquests espais. Pressió cinegètica escassa
- La maresma del Remolar es coneixia com a *Coto Àfrica*

ANYS 1960 - 1970

Importància ornitològica

EXCURSION ORNITOLOGICA A LA LAGUNA DE «LA RICARDA», SALINAS Y MARISMAS DE CUBELLAS Y PANTANO DE FOIX (PROVINCIA DE BARCELONA)

por SALVADOR MALUQUER MALUQUER

El día 16 de marzo de 1958 la Sección Regional Catalana de la S. E. O., celebró su cuarta excursión ornitológica colectiva, que se desarrolló por la zona costera del sur de Barcelona, con el siguiente recorrido:

Barcelona-Prat de Llobregat-Laguna de «La Ricarda»-Costas de Garraf-Salinas y Marismas de Cubellas-Villanueva y Geltrú-Pantano de Foix y regreso por la carretera del interior por Villafranca del Panadés y Ordal, con un recorrido total de unos 150 kilómetros.

La asistencia fué de 34 socios, simpatizantes y familiares, y como en anteriores excursiones (véase ARDEOLA, vols. 3 y 4) la orientación ornitológica corrió a cargo de los Sres. Travé y Maluquer (S.).

La excursión se efectuó en un cómodo autocar, dotado de servicio de amplificadores para informar a los asistentes de las observaciones y datos de interés durante el trayecto.

El tiempo fué bastante bueno, con intervalos de sol y de cielo algo cubierto.

El recorrido por la finca y laguna de «La Ricarda», con un maravilloso paseo en cañoa, fué muy fructífero en interesantes observaciones ornitológicas. Agradecemos a la familia Bertrand y en particular a nuestro consocio D. José Antonio Bertrand Mata, su atención al facilitarnos una visita tan completa y agradable.

También en Cubellas y en el pantano de Foix se hicieron buenas

Primers catàlegs d'aus

174

ARDEOLA

observaciones, elevándose a 40 las especies observadas en toda la jornada.

En el regreso por el interior no se efectuaron observaciones debido a lo avanzado de la hora.

En Villanueva y Geltrú, donde se almorzó, los excursionistas visitaron el puerto y el Museo Balaguer, así como la casa donde

BIOTOPOS E ITINERARIO DE LA EXCURSION A LA LAGUNA DE «LA RICARDA» (PRAT), SALINAS Y MARISMAS DE CUBELLAS Y PORTA DE FOIX.

Fig. 22.

vivió D. Victor Balaguer. En ambos edificios se conservan valiosas obras de arte, antigüedades, etc.

Los resultados de la excursión, detallados por biotopos, fueron los siguientes:

1. Zona del Prat de Llobregat, incluyendo la finca y laguna de «La Ricarda».

a) *Tipo de terreno*: Marisma, en terrenos arcillosos cuaternarios, ricos en sales haloideas. Cerca del mar, terrenos arenosos.

b) *Cobertura vegetal dominante*: Cultivos intensivos, tipo mediterráneo, de frutales, hortalizas, etc. Prados altos de monocoti-

REVISTA IBÉRICA DE ORNITOLOGÍA

175

ledóneas pertenecientes a la alianza del *Juncion maritimi*. Predominan el *Juncus maritimus* (Junco marino, Jonc mari), *Juncus acutus* (Junco agudo, Jonc punxent) y *Schoenus nigricans*. En las márgenes sumergidas, *Typha australis* (Espadaña, Enea, Boga, Bova) y *Phragmites communis* (Carrizo, Cañizo, Canyís, Canya xisca). Cerca de la playa, ancha franja de pinares de *Pinus pinaster* (Pino rodeno, Pi maritim, Pi bord), *Pinus pinea* (Pino piñonero, Pi pinyer) y *Pinus halepensis* (Pino carrasco o de Alepo, Pi blanc).

c) *Aves observadas*:

Ardea cinerea, uno o dos ejs. en la laguna de «La Ricarda».

Ardea purpurea, un ej. en la misma laguna.

Nycticorax nycticorax, un ej. posado en un árbol del jardín y volando.

Anas querquedula, gran cantidad en la laguna, esparcidos en bandos y en pequeños grupos. Machos y hembras, posados y volando.

Anas acuta, un par de ejs. clarísimamente observados en vuelo bajo y al elevarse del agua de la laguna.

Rallus aquaticus, un ej. cruza volando frente a la lancha en la laguna.

Gallinula chloropus, bastantes en la laguna de «La Ricarda».

Fulica atra, bastantes ejemplares en la citada laguna.

Limosa limosa, bando de 21 individuos en un campo arado y encharcado cerca del aeropuerto del Prat. Observados largo rato posados y volando cerca. Dos plumajes distintos.

Capella gallinago, varias levantadas de las márgenes de la laguna de «La Ricarda», volando en característico zig-zag.

Larus argentatus, abundantes por toda la zona, volando y posados en campos encharcados. Un bando posado y mezclado con las dos especies siguientes, en el mismo campo donde estaba el bando de *Limosa* ya citado.

Larus fuscus, cinco ejs. de manto muy oscuro, en el mismo campo y mezclados con la especie anterior y la siguiente.

Larus ridibundus, abundantísima (millares) por toda la zona del Prat, mezclada con Gaviota argéntea en algunos casos y con Gaviota sombría (además de argéntea) en una ocasión.

Upupa epops, observados varios ejs. en Prat y «La Ricarda».

ANYS 1970 - 1980

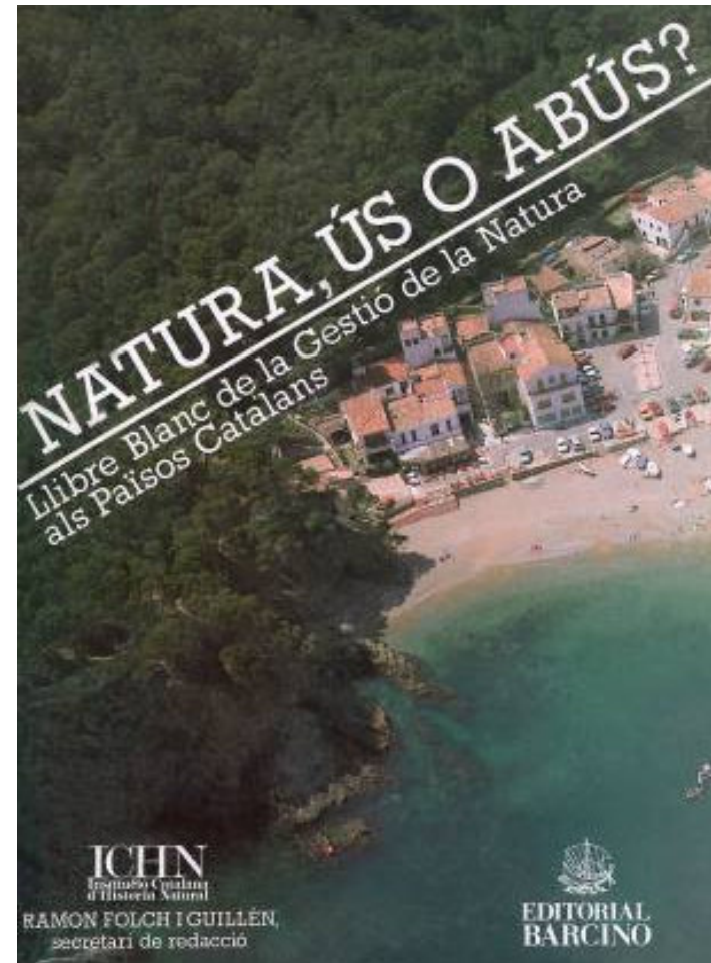

Augmenta la pressió sobre el territori

Primers intents de planificació territorial ambiental a Catalunya

- Comença una etapa de gran desenvolupament urbà i industrial
- Diversos científics cataloguen els espais més valuosos dels països catalans
- Es reclama la protecció d'algunes zones del Delta, pel seu valor paisatgístic i botànic, com ara la Ricarda

ANYS 1980 - 1987

Importància com a escala en les migracions d'ocells

- Diversos ornitòlegs posen en evidència l'important paper del Delta del Llobregat per a les aus migratòries

Augmenta la pressió sobre els últims aiguamolls de Catalunya

Las zonas lacustres siguen perfectamente el delta del Ebro

En Cataluña, pocos y en peligro

Lagunas y canales configuran un paisaje peculiar

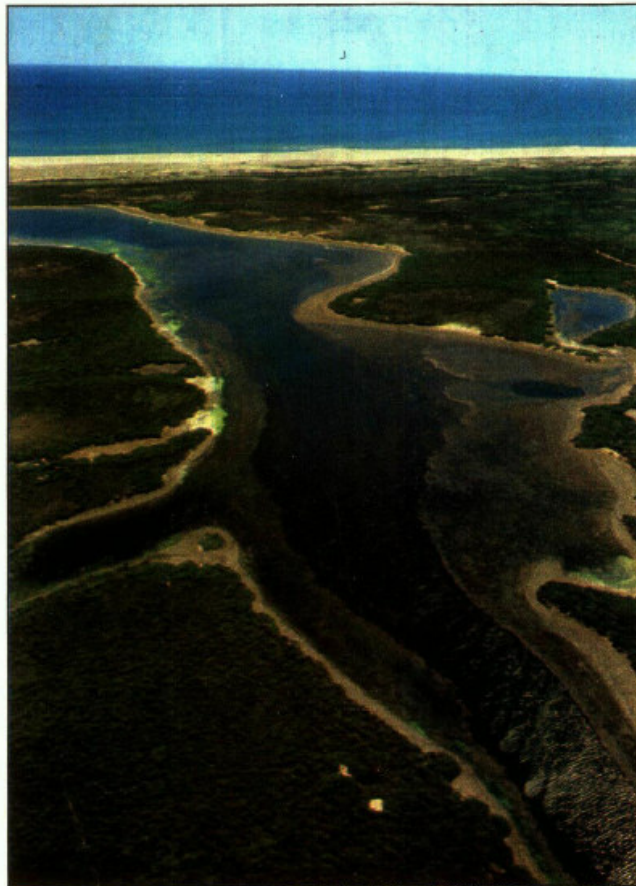
Paisajes lacustres de interés natural y científico

Los paisajes lacustres de Cataluña, ya de natural limitados y destruidos en gran parte durante los últimos decenios, están aún amenazados por continuos intentos de aniquilación. El delta del Ebro y los "aiguamolls" del Empordà, que por fin disponen de protección legal, son las dos únicas zonas del litoral catalán que, a pesar de las amenazas urbanísticas de que han sido objeto, conservan todavía interés natural y científico.

El delta del Ebro, catalogado internacionalmente como una de las zonas húmedas más importantes del Mediterráneo occidental, es un paisaje sin igual en Cataluña. Las dunas, la vegetación —con especies únicas en el continente europeo—, la fauna —con algunas de las colonias piscícolas más numerosas del Mediterráneo—, las lagunas y los canales configuran un conjunto natural incomparable. En atención a esta riqueza, el pasado 1 de septiembre entraba en vigor el decreto de la Generalitat por el que el delta del Ebro era declarado parque natural, "a fin de conseguir una eficaz preservación de los sistemas naturales, con el mantenimiento y mejora de las actividades tradicionales y el fomento del conocimiento y disfrute de los valores y atractivos del delta".

El delta del Ebro

El nuevo parque afecta parcialmente los términos municipales de El Perelló, Deltebre y Sant Jaume d'Enveja y define como zonas de interés especial las islas de Buda y de Sant Antoni, las lagunas del Canal Vell y de Les Oïles y la península y el puerto de El Fançar. Sin embargo, deja sin protección el término municipal de Sant Carles de la Ràpita, aunque, en este sentido, el texto del decreto señala que

Los "aiguamolls" del Alt Empordà aún pueden salvarse

"la urgencia de una actuación eficaz en las zonas del delta que en estos momentos registran los peligros más inmediatos no excluye la conveniencia de extender la protección en un futuro próximo al resto, en donde se encuentran parajes de un valor tan excepcional como la Punta de la Banyà y su puerto natural, las lagunas de la Encanyissada y de la Tancada y sus respectivos entornos".

Los terrenos incluidos dentro del parque natural quedan calificados como suelo no urbanizable y serán objeto de protección especial. En este sentido se prohíbe, por ejemplo, "toda acción que implique la desecación parcial o total de cualesquiera de las lagunas existentes o la disminución permanente del nivel normal del agua". En cambio, se permite el desarrollo de las actividades agrícolas, pesqueras y cinegéticas tradicionales, de acuerdo con sus regulaciones específicas y se admiten los usos balnearios de determinadas playas.

El Empordà

Los "aiguamolls" del Empordà, la segunda de las zonas húmedas de Cataluña en importancia, están formados por estanques, lagunas, balsas, marismas y dunas que son refugio insustituible para gran cantidad de aves acuáticas durante las migraciones. Con el fin de "conservar y proteger los últimos aiguamolls ampurdaneses, para destinarlos a finalidades educativas, científicas, recreativas, culturales, turísticas y socioeconómicas", y "ante la urgencia creada por los proyectos existentes de urbanizar diversos sectores de los "aiguamolls" que significarían su degradación irreversible", el 13 de octubre pasado el Parlament de Catalunya aprobó la

proposición de ley sobre declaración de parajes naturales de interés nacional y de reservas integrales zoológicas y botánicas de los "aiguamolls" del Empordà.

Los terrenos salvaguardados, pertenecientes a los términos municipales de Castelló d'Empúries, Roses, Palau-saverdera, Pau, Pedret i Marzá, Perelada, Sant Pere Pescador, l'Armentera y L'Escala, son calificados de suelo no urbanizable sometido a protección especial. En ellos se permite también el desarrollo de algunas actividades del sector primario que no deterioren el medio.

En el olvido

Frente a la protección jurídica con que cuentan desde ahora el delta del Ebro y los "aiguamolls" del Empordà —que desgraciadamente llega con algunos años de retraso, sin tiempo a evitar el desmembramiento de ambas zonas—, otros paisajes lacustres de Cataluña, como el delta del Llobregat o los "aiguamolls" de Pala, permanecen en el olvido, condenados a desaparecer definitivamente.

La mayor parte de las magníficas marismas del delta del Llobregat han sido destruidas y, en la actualidad, la única que aún reviste cierto interés es La Ricarda, en donde se conserva alguna rareza botánica y en donde anidan ciertas aves de paso durante los períodos migratorios. También desaparecen progresivamente las dunas de los "aiguamolls" de Pala que, desde el punto de vista botánico, son una de las últimas muestras de los ambientes litorales que restan en Cataluña, en estado muy próximo al natural.

JOSEF GIBERT

JOSE F. BICHAN
y J. LORIAN

La Vanguardia
8 de desembre de 1983

Augmenta la pressió sobre les zones humides del Delta

Cartas de los lectores

El Delta del Llobregat

Señor Director:

En las últimas semanas, todos aquellos que siguen regularmente la reposición de los capítulos de la serie documental "El hombre y la Tierra" han podido comprobar cuál era la lamentable situación, en un pasado más o menos próximo, de uno de los sistemas ecológicos más importantes de nuestro ya bastante desértico país: los conjuntos de lagunas y marismas y su muy característica fauna y vegetación.

A pesar de que las palabras finales del malogrado doctor Félix Rodríguez de la Fuente parecían apuntar una luz de esperanza en cuanto a la protección de estos ya escasísimos parajes, lo cierto es que, desde entonces, las condiciones no han hecho más que empeorar; y lo que es más deplorable, ya no sólo por causa de intereses privados, sino también por la irresponsabilidad de la propia Administración.

Hoy le toca de nuevo a Cataluña. La Corporación Metropolitana, en una iniciativa que la descalifica totalmente por su forma y por su fondo, pretende aprobar este verano (época ésta que siempre se utiliza para culminar todo aquello políticamente problemático por su potencial impopularidad) un proyecto que supondría la desaparición del enclave natural más importante de los alrededores de Barcelona y en concreto del Baix Llobregat: El sistema de marismas y lagunas del Delta del Llobregat, tercero en importancia de Cataluña e incluido en una lista oficial de espacios naturales a proteger que obra en poder de la Administración; un bien por tanto insustituible para la sociedad y que está

La Vanguardia agradece las cartas de sus lectores y tiene también en cuenta las no publicadas. Escogemos con preferencia para su inserción - íntegra o condensada, según el espacio disponible y el interés del tema - las cartas breves, de no más de veinticinco líneas a máximo, escritas a doble espacio y por una cara. Todas deben poder aparecer firmadas con nombre y apellidos. No publicaremos cartas con seudónimo o iniciales. Recordamos a nuestros comunicantes que debemos tener constancia de sus señas completas - preferible con teléfono - y que no nos es posible mantener correspondencia ni atender visitas o llamadas respecto a cartas no publicadas.

a punto de ser aniquilado a espaldas de ésta.

Un canal de remo, un gigantesco aparcamiento, la delimitación de un polígono industrial... no debe ser compensación suficiente para una comunidad que ha demostrado a lo largo de los tiempos un gran arraigo en la defensa de su ya escaso, pero todavía significativo, patrimonio natural. Máxime cuando estos proyectos pueden ser ejecutados en zonas y condiciones mucho más adecuadas, y no sólo desde el punto de vista ecológico y cultural.

El apoyo popular ha salvado ya de la especulación al Delta del Ebro y a los aiguamolls de l'Empordà; el Delta del Llobregat depende en gran medida de nuestra decisión.

VICENTE FOUCES SALZ

La presión de los neumáticos

Señor Director:

Recientemente tuve un accidente de coche del que salí, afortunadamente, ileso. La chararra fue abundante, y se señaló como causa la excesiva presión de los neumáticos.

Como acostumbro a hincharlos personalmente, dada la escasez de personal para tales menesteres, sé que lo hice a la medida acostumbrada, por lo que debía funcionar mal el aparato. Desde mi pasada experiencia ¿quién controla los aparatos de medición del inflado en los ga-

rajes? ¿No debería acentuarse el rigor por parte de la Administración, en la vigilancia de una actividad a la que no se da importancia, pero que puede costarnos la vida?

ROBERTO PASSADENA
ALVAREZ

Argenona

Señor Director:

El día 9 de marzo de 1980 tuvo usted a bien publicar en la sección de "Cartas al Director" la que, bajo titulación de "Atropello urbanístico y ecológico en Argenona", le remití. Hoy, y confiando nuevamente en su amabilidad y buen hacer, le ruego que cabida en la propia sección la presente la cual, desgraciadamente, parece réplica de la anterior ya que perdura no sólo el atropello denunciado sino también el manifiesto abuso de poder que lo origina.

En mi aludida anterior carta inquiría de los municipales de la villa d'Argenona hasta cuándo se actuaría antijudicialmente y en beneficio de intereses particulares, en concreto de la finca Ragusant, S.A., en detrimento de los públicos y sociales de exigido cumplimiento al Ayuntamiento mediante tres sentencias, dos del Tribunal Supremo, dictadas, respectivamente: el 19-12-75, contra la Clasificación de la Actividad; el 24-01-78 contra la Licencia de Obras y una de la Audiencia Territorial de Barcelona de fecha 21-02-80 contra mayores volu-

menes. Pero lo más grave, señor Director, no es el incumplimiento de lo dispuesto en las aludidas sentencias sino el hecho de haber obtenido el Ayuntamiento, previo recurso del alcalde para ello, para revocación por parte del conseller de Política Territorial y Obras Públicas de la Generalitat, señor Bigatà, de la resolución dictada por la Comisión de Urbanismo de Barcelona en la que se denegaba a Ragusant, S.A. la autorización requerida para instalación de la industria farmacéutica que le es propia.

La actuación seguida por el Ayuntamiento en el asunto que motiva la presente no hubiera podido darse ni en los mejores tiempos del franquismo, quizá sea en esto en lo que radica el cambio.

JOSE GUILLEN CLAPES

"Los últimos serán los primeros"

Señor Director:

Soy un niño de diez años y quería quejarme, porque en la gran mayoría de las tiendas, los niños, somos olímpicamente despreciados por los dependientes. Llegamos los primeros y somos atendidos los últimos y encima, con prisas. Parece que seamos perros callejeros. Me gustaría mucho que esta situación, de falta de respeto, al parecer ignorada por muchos adultos, se acabase.

MIGUEL MUÑOZ ALCAIDE
N. de la R. - En "La Vanguardia" trataremos de que así sea y damos paso a la carta de nuestro joven lector a quien nos permitimos aconsejar que no se impacienta. Ya se encargará el tiempo, desgraciadamente, de poniendo fin a la discriminación de que se siente objeto.

- Projecte de canal de rem olímpic sobre les maresmes del Remolar

La Vanguardia
15 de juliol de 1984

Los cazadores furtivos asolan el delta del Llobregat

El regió del delta del Llobregat, el riu de la qual és el més gran de Catalunya, s'ha convertit en un dels més importants del país. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya, i és un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya.

La zona del delta del Llobregat és un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya.

La zona del delta del Llobregat és un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya.

La zona del delta del Llobregat és un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya. És un dels últims refugis de la vida salvatge a Catalunya.

- Pressió cinegètica excessiva

La Vanguardia
8 d'abril de 1984

L'any 1985 s'aprova la Llei d'Espais Naturals de Catalunya

Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals

CAPÍTOL IV

Espais naturals de protecció especial

Article 21

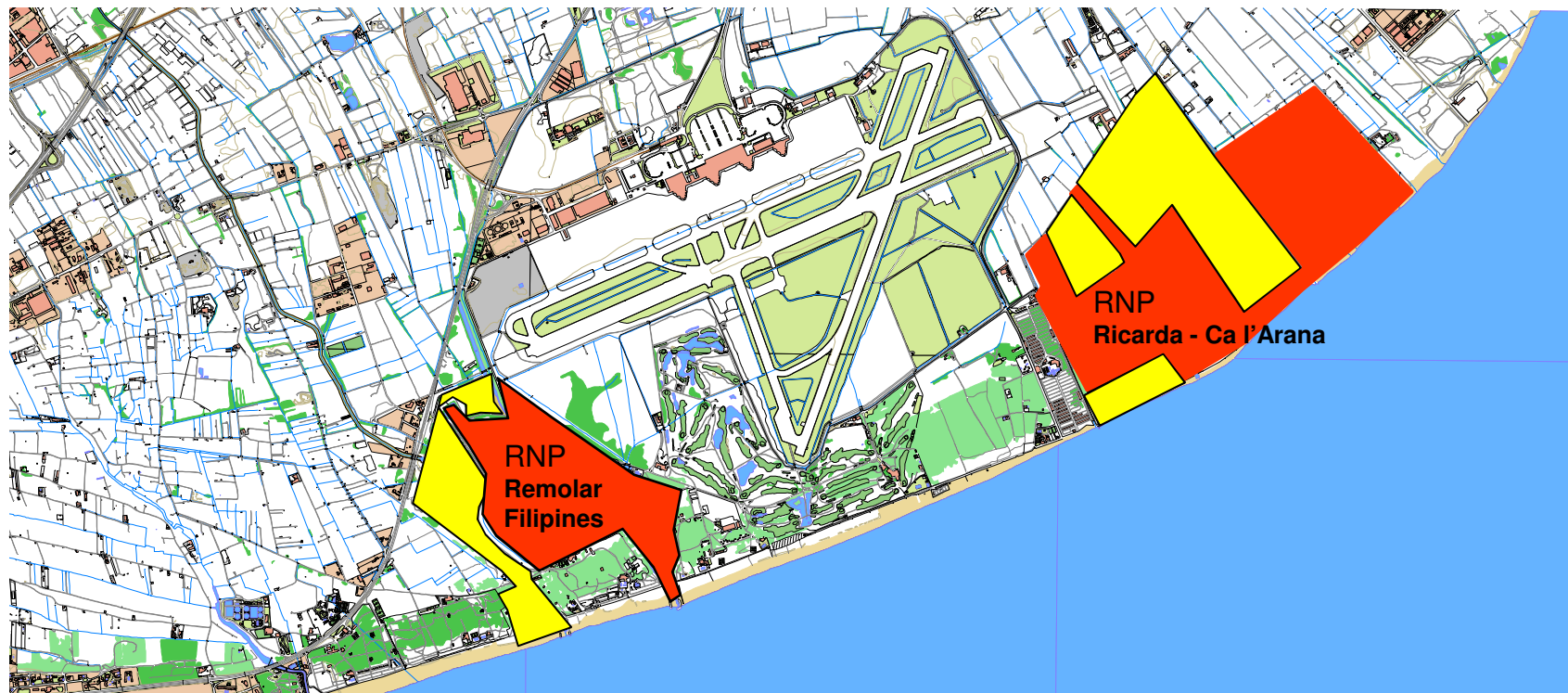
1. A fi d'assegurar la preservació dels espais naturals que ho necessiten per llur interès científic, ecològic, cultural, educatiu, paisatgístic i recreatiu, i amb l'objectiu de dotar-los d'uns règims de protecció i de gestió adequats, s'estableixen les modalitats de protecció especial següents:

- a) Parcs nacionals.
- b) Paratges naturals d'interès nacional.
- c) Reserves naturals.
- d) Parcs naturals.

2. Les lleis o els decrets de declaració dels espais naturals de protecció especial, les normes que els desenvolupen i els plans especials corresponents han de fixar el règim aplicable en cada cas d'acord amb el que estableix aquesta Llei.

Declaració de les Reserves Naturals Parcials del delta del Llobregat. Any 1987

- Zona de Reserva Natural Parcial
- Zona d'Influència de les Reserves

498 ha entre RNP i ZI

ANYS 1988 - 1992

Augmenta el coneixement de la distribució i població d'algunes espècies escasses a Catalunya

Espècie de l'annex I de la DIRECTIVA D'AUS de 2 d'abril, relativa a la conservació de les aus silvestres (79/409/CEE)

- Martinet menut (*Ixobrychus minutus*)

L'any 1992 s'aprova el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) de Catalunya

CAPÍTOL III

El Pla d'Espais d'Interès Natural

Article 15

1. El Pla d'Espais d'Interès Natural té per objecte la delimitació i l'establiment de les determinacions necessàries per a la protecció bàsica dels espais naturals la conservació dels quals es considera necessari d'assegurar, d'acord amb els valors científics, ecològics, paisatgístics, culturals, socials, didàctics i recreatius que posseeixen.

*Llei 12/1985, de 13 de juny,
d'espais naturals*

DECRETO:

Article únic

S'aprova el Pla d'espais d'interès natural, les Normes del qual són reproduïdes al final d'aquest Decret.

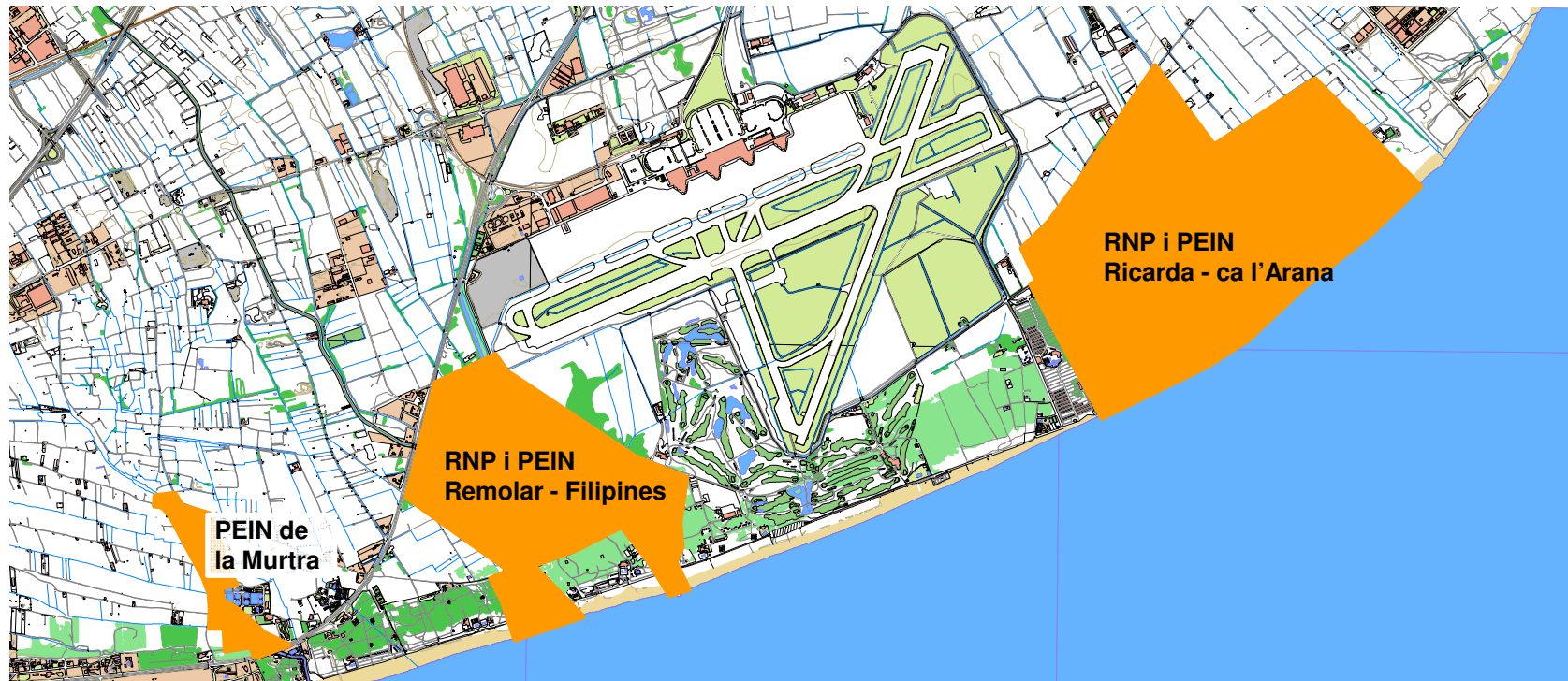
DISPOSICIONS FINALS

- 1 Es faculta els consellers d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Medi Ambient per dur a terme les actuacions que calguin per a l'aplicació, l'execució i el desenvolupament d'aquest Decret.
- 2 Queden derogades totes les disposicions de caràcter general del mateix rang o inferior mitjançant les quals s'hagi establert per als es-

*Decret 328/1992, de 14 de
desembre, pel qual s'aprova
el Pla d'Espais d'Interès
Natural*

Les RRNN del delta del Llobregat s'inclouen en el PEIN. S'afegeix la Murtra. Any 1992.

Zones PEIN (1992)

518 ha PEIN

ANYS 1993 - 1994

S'aporten noves dades sobre espècies escasses a Catalunya

Espècies de l'annex I de la DIRECTIVA D'AUS (79/409/CEE), relativa a la conservació de les aus silvestres

- Martinet menut (*Ixobrychus minutus*)
- Corriol camanegre (*Charadrius alexandrinus*)
- Cames llargues (*Himantopus himantopus*)

L'any 1994 es declaren diverses àrees de Catalunya com a ZEPA

Artículo 3

1. Teniendo en cuenta las exigencias mencionadas en el artículo 2, los Estados miembros tomarán todas las medidas necesarias para preservar, mantener o restablecer una diversidad y una superficies (SIC! superficie) suficiente de hábitats para todas las especies de aves contempladas en el artículo 1.
2. La preservación, el mantenimiento y el restablecimiento de los biotopos y de los hábitats impondrán en primer lugar las medidas siguientes:
 - a) creación de zonas de protección;
 - b) mantenimiento y ordenación de acuerdo con los imperativos ecológicos de los hábitats que se encuentren en el interior y en el exterior de las zonas de protección;
 - c) restablecimiento de los biotopos destruídos;
 - d) desarrollo de nuevos biotopos.

Directiva 79/409/CEE

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
Direcció General
del Medi Natural

04.03.001009
Data Núm. de sortida
Registre General

Sr. Director General
ICONA
Gran Via de San Francisco, 35
28005 MADRID

Asunto: Trámite de declaración de ZEPA para el Delta del Llobregat

Señor:
Adjunto me place enviarle memoria y fichas de censo destinadas a la inclusión y declaración del área del Delta del Llobregat como área ZEPA a los efectos de la Directiva 79/409/CEE.

Atentamente,

Jordi Peix i Massip
Director General
Barcelona, 1.2.1994

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
Direcció General
del Medi Natural

FICHAS DE CENSO
RED DE ZONAS DESIGNADAS
EN LA
DIRECTIVA 79/409/CEE

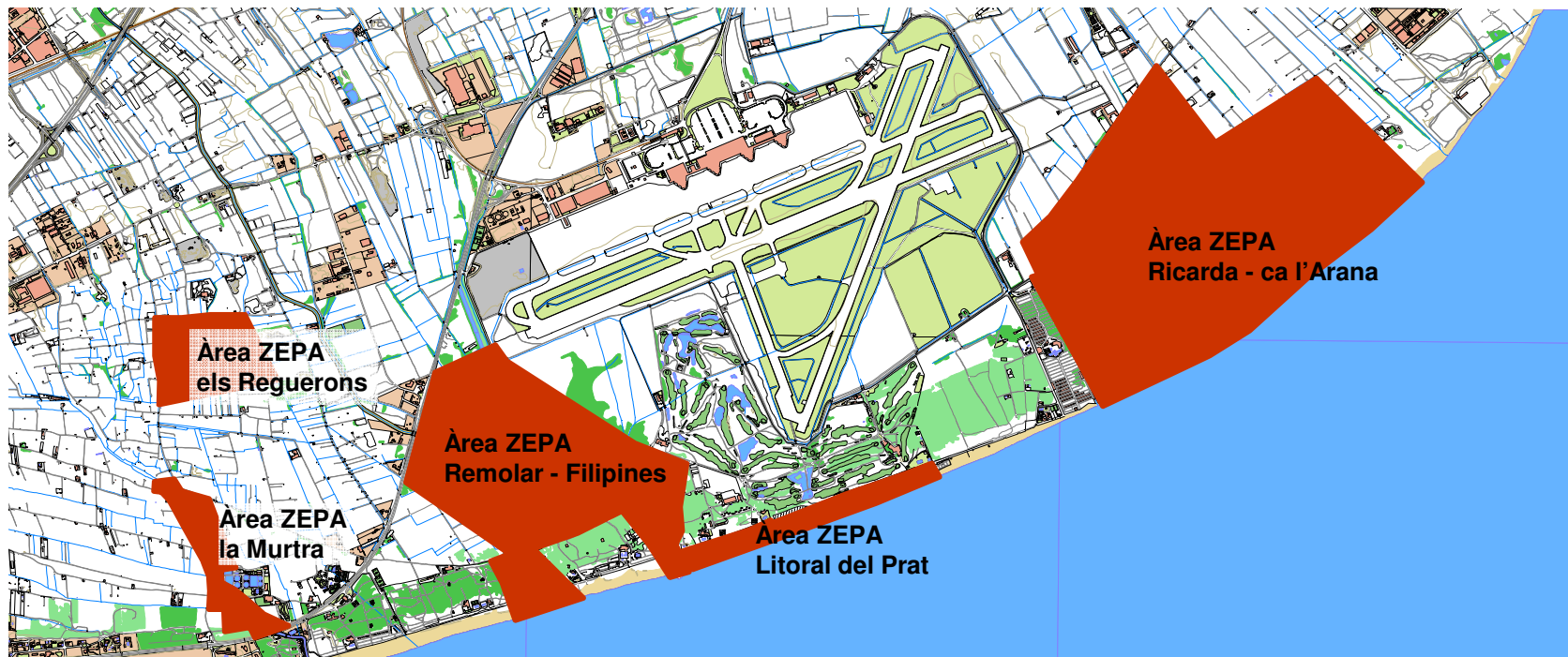
DELTA DEL LLOBREGAT

Fecha: 199402

CONVINO 375 54
08077 Barcelona
Teléfono 93 237 80 24
Fax 93 237 80 24

Les zones PEIN del delta del Llobregat s'inclouen entre les ZEPA S'afegeix Reguerons i la platja del Prat. Any 1994

 Zones ZEPA (1994) | **574 ha ZEPA**

10
2006-2015
anys

Consorci per a la Protecció
i la Gestió dels Espais Naturals
del Delta del Llobregat

ANYS 1995 - 2006

Es comença a aplicar la Directiva Hàbitats (92/43/CEE) a Catalunya

- Necessitat de crear una Xarxa Natura 2000

- Necessitat de designar LIC i ZEC

Artículo 3

1. Se crea una red ecológica europea coherente de zonas especiales de conservación, denominada «Natura 2000». Dicha red, compuesta por los lugares que alberguen tipos de hábitats naturales que figuran en el Anexo I y de hábitats de especies que figuran en el Anexo II, deberá garantizar el mantenimiento o, en su caso, el restablecimiento, en un estado de conservación favorable, de los tipos de hábitats naturales y de los hábitats de las especies de que se trate en su área de distribución natural.

La red Natura 2000 incluirá asimismo las zonas de protección especiales designadas por los Estados miembros con arreglo a las disposiciones de la Directiva 79/409/CEE.

2. Cada Estado miembro contribuirá a la constitución de Natura 2000 en función de la representación que tengan en su territorio los tipos de hábitats naturales y los hábitats de especies a que se refiere el apartado 1. Con tal fin y de conformidad con las disposiciones del artículo 4, cada Estado miembro designará lugares y zonas especiales de conservación, teniendo en cuenta los objetivos mencionados en el apartado 1.
3. Cuando lo consideren necesario, los Estados miembros se esforzarán por mejorar la coherencia ecológica de Natura 2000 mediante el mantenimiento y, en su caso, el desarrollo de los elementos del paisaje que revistan primordial importancia para la fauna y la flora silvestres que cita el artículo 10.

b. *lugar de importancia comunitaria*: un lugar que, en la región o regiones biogeográficas a las que pertenece, contribuya de forma apreciable a mantener o restablecer un tipo de hábitat natural de los que se citan en el Anexo I o una especie de las que se enumeran en el Anexo II en un estado de conservación favorable y que pueda de esta forma contribuir de modo apreciable a la coherencia de Natura 2000 tal como se contempla en el artículo 3, y/o contribuya de forma apreciable al mantenimiento de la diversidad biológica en la región o regiones biogeográficas de que se trate.

Para las especies animales que ocupan territorios extensos, los lugares de importancia comunitaria corresponderán a las ubicaciones concretas dentro de la zona de reparto natural de dichas especies que presenten los elementos físicos o biológicos esenciales para su vida y su reproducción;

c. *zona especial de conservación*: un lugar de importancia comunitaria designado por los Estados miembros mediante un acto reglamentario, administrativo y/o contractual, en el cual se apliquen las medidas de conservación necesarias para el mantenimiento o el restablecimiento, en un estado de conservación favorable, de los hábitats naturales y/o de las poblaciones de las especies para las cuales se haya designado el lugar;

S'estudien els hàbitats i la flora del Delta del Llobregat i es millora el coneixement sobre els vertebrats

Els espais protegits allotgen 20 hàbitats naturals d'interès comunitari europeu, dels quals 3 estan declarats d'interès prioritari amb l'objectiu de conservar-los:

- Les llacunes costaneres amb vegetació hidròfila
- Les dunes amb boscos de pi pinyer
- Les torberes calcàries amb mansega (*Cladium mariscus*)

L'any 2006 es designen noves ZEPA i s'amplien altres; i s'aprova la proposta de llocs d'importància comunitària (LIC)

ACORD GOV/112/2006, de 5 de setembre

ANNEX I

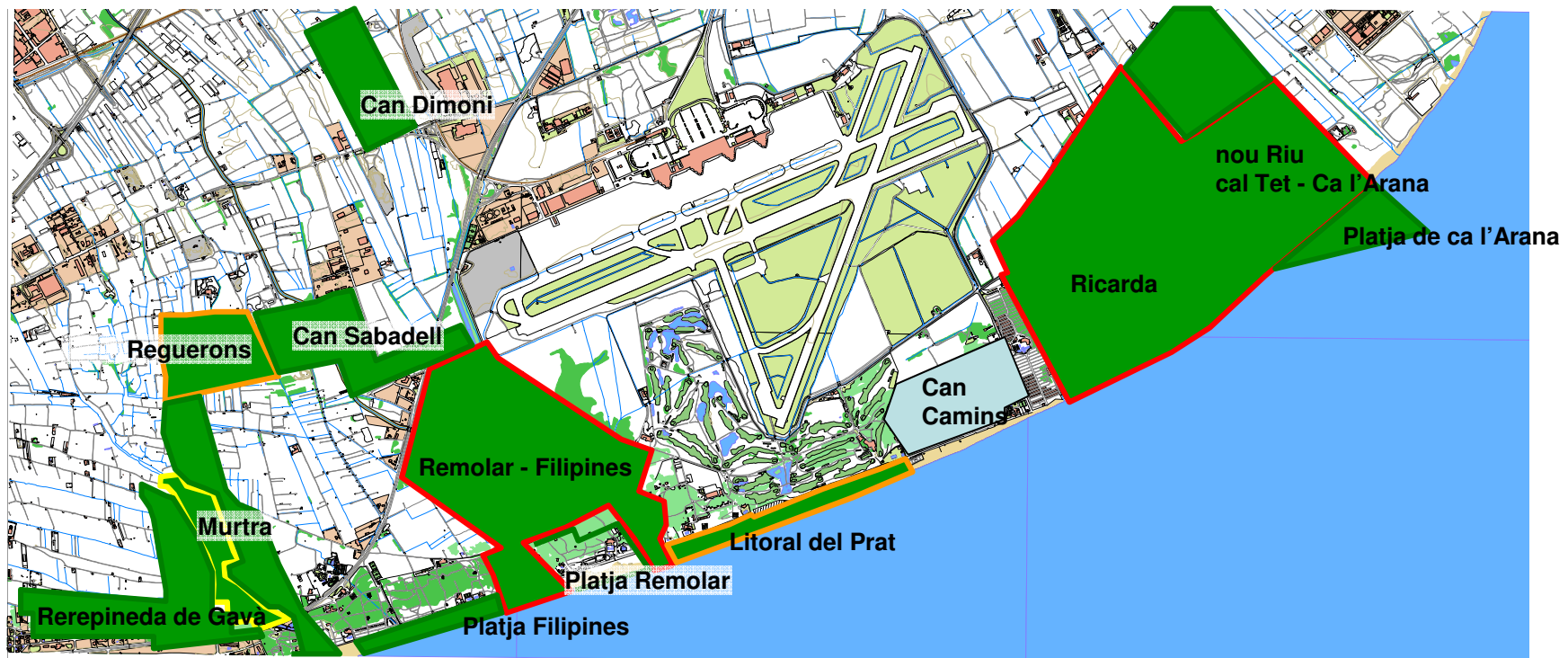
Llista d'espais designats per formar part de la xarxa Natura 2000 com a zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA)

Codi	Nom de l'espai
ES0000018	Prepirineu Central català
ES0000019	Aiguamolls de l'Alt Empordà
ES0000020	Delta de l'Ebre
ES0000021	Secans de Mas de Melons-Alfés
ES0000022	Aiguastortes
ES0000146	Delta del Llobregat
ES0000321	Anglesola-Vilagrassa
ES0000322	Granyena
ES5110004	Serra de Catllaràs
ES5110005	Sistema transversal Català

Les zones ZEPA s'amplien i s'inclouen com a zona LIC i proposta de Xarxa Natura 2000

S'afegeixen zones del Prat, Viladecans, Gavà i Sant Boi. Any 2006

- Zona de Reserva Natural (1987)
- Zona PEIN (1992)
- Zona ZEPA (1994)
- Zona Xarxa Natura 2000 i ZEPA (2006)

923 ha

ANYS 2007 - 2014

L'any 2013 s'incorpora la pineda de can Camins al LIC del Delta del Llobregat

ACORD GOV/58/2013, de 7 de maig, pel qual es dona compliment a la sentència del Tribunal Suprem de 18 d'octubre de 2012

CVE-DOGC-A-13128064-2013

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT

ACORD GOV/58/2013, de 7 de maig, pel qual es dona compliment a la Sentència del Tribunal Suprem de 18 d'octubre de 2012, per la qual s'estima el recurs contenciós administratiu 72/2007.

L'Ajuntament del Prat de Llobregat va interposar recurs contenciós administratiu (72/2007) contra l'Acord GOV/112/2006, de 5 de setembre, pel qual es designen zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i s'aprova la proposta de llocs d'importància comunitària (LIC). La pretensió de l'Ajuntament del Prat de Llobregat era que s'incloués en el LIC Delta del Llobregat (codi ES0000146) la Pineda de Can Camins.

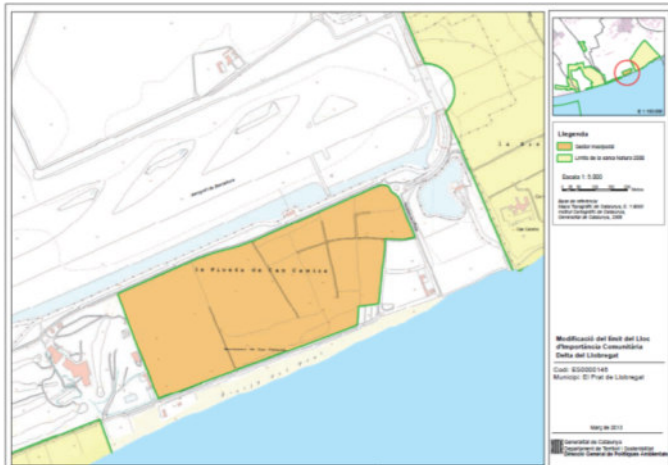
Per Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 2 de juny de 2009 es va desestimar el recurs presentat per l'Ajuntament. Aquesta Sentència va ser objecte de recurs de cassació en el qual va recaure Sentència el 18 d'octubre de 2012. Aquesta Sentència va acollir el recurs de cassació, va anul·lar la sentència d'instància i va estimar el recurs en el sentit d'anul·lar l'Acord GOV/112/2006, de 5 de setembre, per tal com no incloïa per formar part de la Xarxa Natura 2000 com a lloc d'importància comunitària la Pineda de Can Camins. La Sentència va ordenar la inclusió d'aquest espai en la llista de zones protegides de l'Acord esmentat.

Per tot això, a proposta del conseller de Territori i Sostenibilitat, el Govern

Acorda:

- 1 Donar compliment a la Sentència del Tribunal Suprem de 18 d'octubre de 2012 i, en conseqüència, incorporar la Pineda de Can Camins a l'espai proposat com a LIC anomenat Delta del Llobregat (codi ES0000146), que figura a l'annex 3 de l'Acord GOV/112/2006, de 5 de setembre, pel qual es designen zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i s'aprova la proposta de llocs d'importància comunitària (LIC). Els hàbitats presents en aquest espai són els que es detallen a l'annex 4 de l'Acord GOV/112/2006.
- 2 La delimitació de l'espai que s'incorpora és la que es grafia a l'annex.
- 3 Autoritzar el conseller de Territori i Sostenibilitat per dur a terme les actuacions necessàries per traslladar aquesta proposta al Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marí per a la seva tramesa a la Comissió Europea.
- 4 Ordenar la publicació d'aquest Acord i el seu annex al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 7 de maig de 2013

L'any 2014 es declaren les zones ZEC a Catalunya, en aplicació de la Directiva Hàbitats

*ACORD GOV/150/2014,
de 4 de novembre, pel
qual es declaren zones
d'especial conservació de
la regió mediterrània*

1/188

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

Núm. 6744 - 6.11.2014

CVE-DOGC-A-14308088-2014

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA

ACORD GOV/150/2014, de 4 de novembre, pel qual es declaren zones especials de conservació de la regió biogeogràfica mediterrània, integrants de la xarxa Natura 2000, se n'aprova l'instrument de gestió, i s'autoritza el conseller de Territori i Sostenibilitat per poder actualitzar els annexos 2, 3 i 4 de l'Acord GOV/176/2013, pel qual es declaren les zones especials de conservació de la regió biogeogràfica alpina, integrants de la xarxa Natura 2000, i se n'aprova l'instrument de gestió.

La Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, preveu la creació d'una xarxa ecològica europea coherent de zones especials de conservació anomenada Natura 2000. Aquesta xarxa està formada per zones que cada Estat membre proposi a la Comissió Europea, sempre que continguin hàbitats o espècies d'interès comunitari esmentats als annexos de la Directiva, i que compleixin els criteris de selecció que la mateixa Directiva estableix.

L'article 34.bis.2 de la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, estableix que correspon al Govern declarar zones especials de conservació (ZEC) els llocs d'importància comunitària (LIC) seleccionats prèviament per la Comissió Europea, d'acord amb el que estableix la Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992.

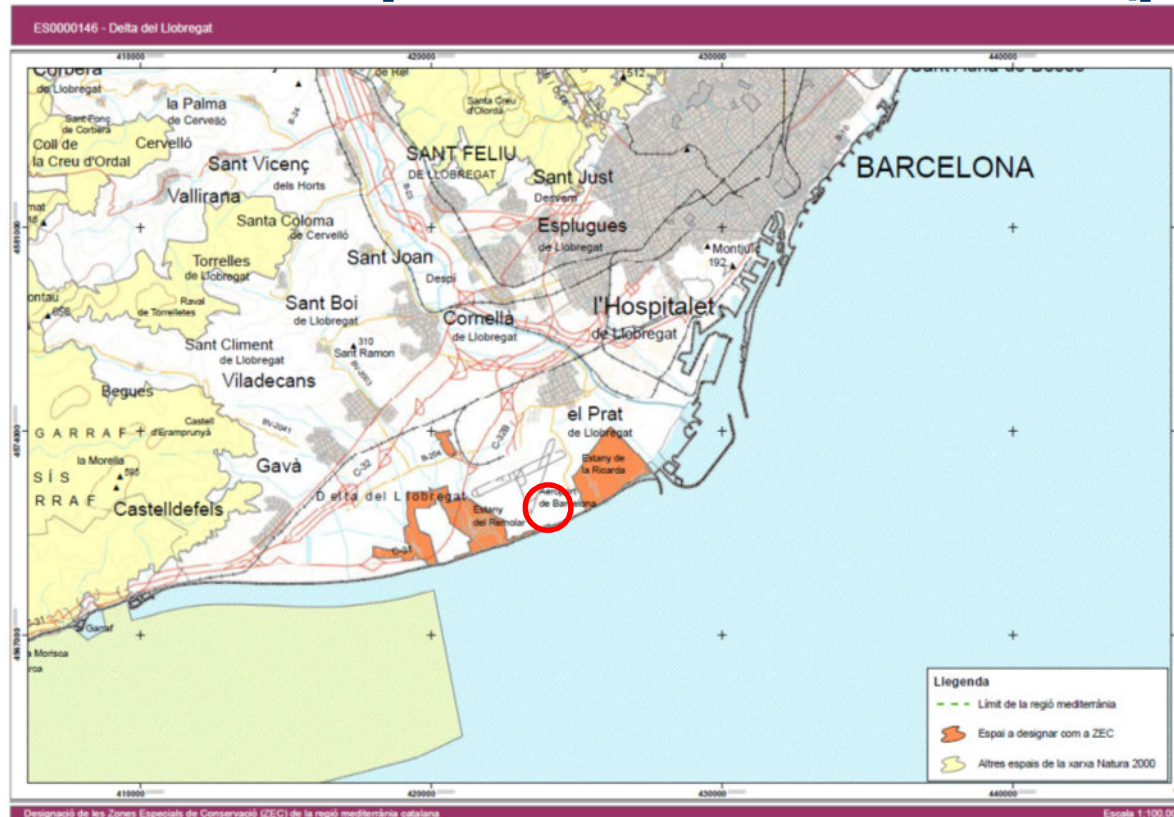
La Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, preveu que les comunitats autònomes han de declarar zones especials de conservació (ZEC) els llocs d'importància comunitària (LIC) de la xarxa Natura 2000 del seu àmbit territorial en un període màxim de 6 anys des de la seva aprovació com a LIC. L'article 44 de la mateixa Llei determina que aquestes declaracions s'han de publicar en el diari oficial corresponent, amb el tràmit d'informació pública previ, i que han d'incloure informació sobre els seus límits geogràfics i sobre els hàbitats i les espècies per als quals han estat declarats els espais.

La Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, preveu en el seu article 45 que les comunitats autònomes han de fixar les mesures de conservació necessàries que responguin a les exigències ecològiques dels hàbitats i les espècies presents a les ZEC, les quals han d'implicar els plans o instruments de gestió adequats.

L'Acord del Govern de 1997 aprova la proposta dels llocs d'importància comunitària per a la xarxa Natura 2000. La Decisió 2006/613/CE de la Comissió Europea, de 19 de juliol de 2006, per la qual s'aprova la llista de llocs d'importància comunitària de la regió biogeogràfica mediterrània, inclou els espais proposats a l'Acord esmentat. L'Acord GOV/112/2006, de 5 de setembre, pel qual es designen zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i s'aprova la proposta de llocs d'importància comunitària (LIC), amplia la superfície d'alguns d'aquests espais de la xarxa Natura 2000 com a LIC i en proposa de nous. Amb data de 12 de desembre de 2008, mitjançant la Decisió 2009/95/CE de la Comissió Europea per la qual s'adopta, de conformitat amb la Directiva 92/43/CEE del Consell, una segona llista de llocs d'importància comunitària de la regió biogeogràfica mediterrània, aquesta inclou les modificacions proposades en l'Acord GOV/112/2006.

En la ZEC del Delta del Llobregat s'inclouen les zones LIC, però no can Camins (*per error*).

- El 10 de desembre de 2014 es publica el **projecte de decret** pel qual es rectifica la delimitació de diversos espais del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) de Catalunya.
- Aquest projecte de decret rectifica la delimitació del PEIN del delta del Llobregat, incloent-hi Can Camins. (Encara no s'ha aprovat)

DESCRIPCIÓ DELS ELEMENTS A TENIR EN COMPTE PER A LA GESTIÓ DELS ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

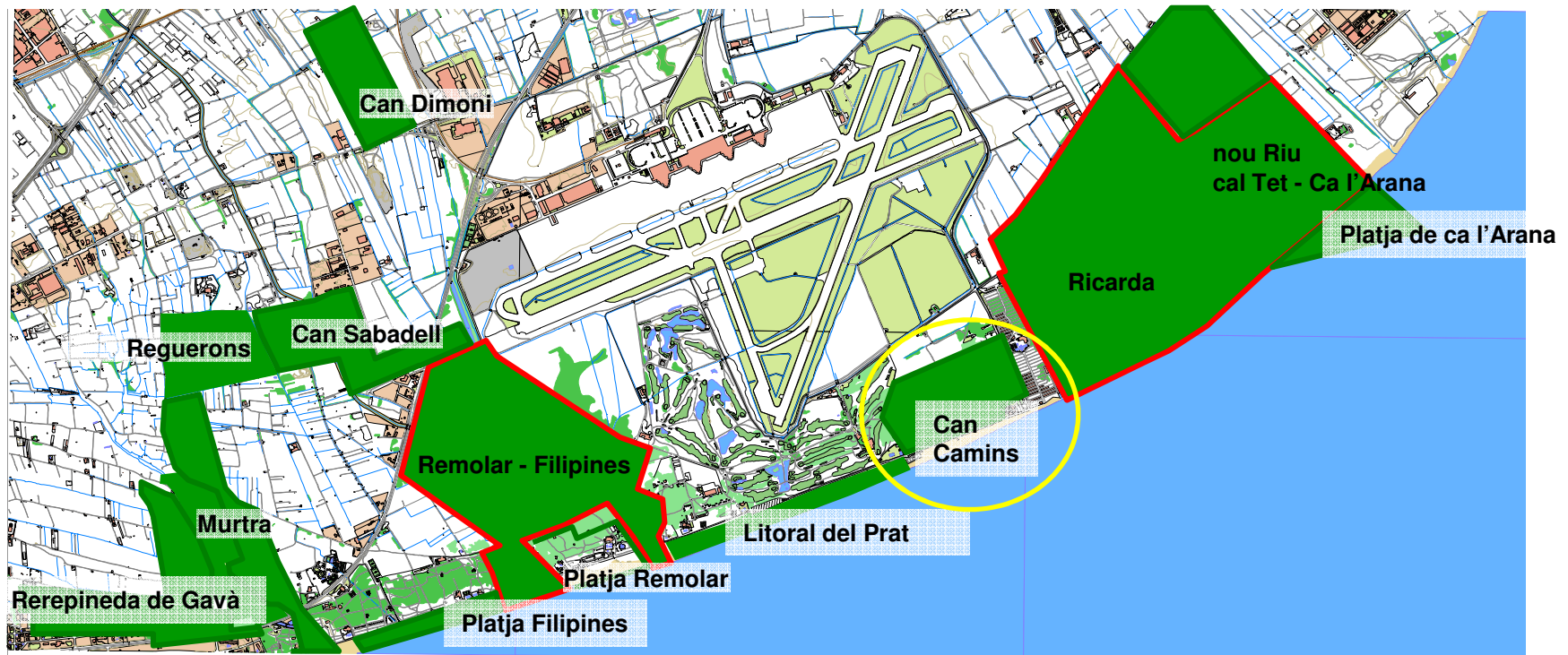
Resum de la legislació aplicable

- **Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals.** *Declaració del Delta del Llobregat espai de protecció especial.*
- **Decret 275/1999, de 13 d'octubre** (modificació del Decret 226/1987, de 9 de juny). *Declaració de les reserves naturals parcials del Delta del Llobregat de la Ricarda-Ca l'Arana i el Remolar-Filipines.*
- **Directiva Aus.** *Directiva 79/409/CEE, de 2 d'abril. Conservació de les aus silvestres.*
- **Directiva Hàbitats.** *Directiva 92/43/CEE, de 21 de maig. Conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres.*
- **ACORD GOV/112/2006, de 5 de setembre.** *Designació zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i aprovació proposta de Llocs d'Importància Comunitària (LIC).*
- **ACORD GOV/58/2013, de 7 de maig.** *Dóna compliment a la sentència del Tribunal Suprem de 18 d'octubre de 2012, per incloure Can Camins com a LIC.*
- **ACORD GOV/150/2014, de 4 de novembre.** *Declaració Zones Especials de Conservació de la regió biogeogràfica mediterrània, integrants de la Xarxa Natura 2000, i se n'aprova l'instrument de gestió.*

Relació entre la RNP i les ZEC, el PEIN, la ZEPA i la Xarxa Natura 2000 al Delta del Llobregat

S'ha d'incloure la pineda de can Camins com a PEIN, ZEPA i ZEC

- Zona de Reserva Natural Parcial (1987)
- PEIN, ZEC, ZEPA i Xarxa Natura 2000

954 ha

Normativa i objectius aplicables a la gestió

- Segons la Llei 12/1985 d'Espais Naturals, **els objectius de les reserves naturals parcials** poden ésser els següents:
 - a) Protegir d'una manera absoluta les formacions geològiques i geomorfològiques i determinats biòtops, espècies, hàbitats i comunitats.
 - b) Conservar o constituir escales en les vies migratòries de la fauna salvatge.

No es permeten en cap cas les activitats que directament o indirectament poden perjudicar els valors naturals de protecció. Segons el Decret de declaració de les Reserves, no es pot caçar, ni pescar, ni modificar els hàbitats, ni realitzar noves construccions, ni contaminar.

- L'ACORD GOV/112/2006 dóna **directrius generals per a la gestió** dels espais de la Xarxa Natura 2000, amb **objectius de conservació** a nivell d'Hàbitats i Espècies.

*Els objectius de conservació en el marc d'aquestes directrius de gestió seran els hàbitats inclosos a l'annex I i les espècies incloses a l'annex II de la Directiva 92/43, d'hàbitats, i la seva actualització de la Directiva 97/62 (anomenats d'interès comunitari) més significatius presents a l'espai. Així mateix, també ho seran **totes les espècies d'aus de l'annex I** de la Directiva 79/409, d'aus, o la seva actualització 91/244/CE.*

Els criteris establerts en el present document s'incorporaran en els plans especials de protecció del medi natural i del paisatge que es redactin dels espais de la Xarxa Natura 2000.

Valors naturals (fauna i flora). Biodiversitat

Valors naturals (fauna i flora). Biodiversitat

- 20 hàbitats naturals d'interès comunitari europeu
- 3 hàbitats declarats d'interès prioritari
- Gran riquesa botànica (22 espècies d'orquídies) i més de 200 espècies de fongs
- Gran riquesa d'ocells (amb 350 espècies observades)
- Gran riquesa d'invertebrats (prop de 200 espècies de papallones nocturnes i més de 100 espècies d'heteròpters)
- Diverses espècies rares o molt rares a nivell de Catalunya i Espanya, a nivell de plantes (com *Staqis maritima*), invertebrats (com *Politoxus siculus*) i vertebrats (com la Gavina corsa)
- Paisatges de zones humides (llacunes i maresmes), pinedes sobre dunes i platges amb vegetació dunar, rars en el conjunt de Catalunya.
- Importància internacional per la seva avifauna (Gavina corsa, Baldriga balear, Gavina capnegra...)

Valors estratègics, socials i econòmics

Valors estratègics, socials i econòmics

- Tercera zona humida més important de Catalunya.
- Pineda litoral amb bon estat de conservació (*declarat de conservació prioritària per la UE*).
- Les platges del Prat i de Viladecans conserven les comunitats vegetals i animals pròpies dels sorral costaners i compatibilitzen l'ús públic amb la conservació dels seus hàbitats.
- El Riu Llobregat s'integra, en la seva desembocadura, en un espai natural on hi trobem els principals hàbitats d'un delta.
- Contribueixen a l'equilibri territorial. Important zona de recàrrega de l'aquífer.
- Una de les zones més importants de Catalunya quant a l'educació ambiental. Representa pels habitants de l'àrea metropolitana un espai d'oci i educatiu de primer ordre.
- Coexisteixen amb una de les zones agrícoles més antigues i fèrtils dels país.
- Patrimoni arquitectònic molt destacable: *Casa Coderch / Casa Bonet Castellana / Telegrafia / Carrabiners / Semàfor / Ca la Pilar / Masies dels segles XVIII al XX*

GOVERNAMENT: REPTES ACTUALS I PERSPECTIVES DE FUTUR

Nova categorització dels espais naturals

PASSAT

La intensa pressió transformadora que ha caracteritzat el Delta del Llobregat durant tota la segona meitat del segle XX, sobre tot amb la implantació de les infraestructures logístiques i de comunicació, així com l'elevat ritme d'urbanització d'alguns dels municipis deltaics, ha fet que les zones naturals es revelin clarament com la part del mosaic deltaic més fràgil i necessitada de protecció.

FUTUR

El delta del Llobregat és avui un conjunt de gran valor ambiental a l'entorn metropolità. Aquests valors naturals intrínsecs es concentren en una àrea relativament petita, a prop de les principals ciutats metropolitanes, el què confereix als espais naturals també un important valor estratègic i social.

**ELEVAR LA
CATEGORIA DELS
ESPais NATURALS**

(en front de les
anomenades
infraestructures)

**INFRAESTRUCTURA
VERDA**

**MAJORS QUOTES DE PROTECCIÓ / MAJORS
CAPACITATS I RECURSOS PER ACTUAR**

DES DE LA FORTALESA I EL QUE APORTEN
(no des de la debilitat i a la defensiva)

Reivindicar la protecció (i la gestió) dels espais naturals

- **Finalitat.** Preservar, millorar i divulgar el patrimoni natural. *Cal voluntat d'actuar. Cal més cooperació. Calen competències clares.*
- **Instrument.** Cercar fórmules d'actuació cooperativa. Consorci. *Cal voluntat de cooperar i de treballar en xarxa.*
- **Funcions (compatibilitat)**
 1. Garantir la conservació i gestió dels valors naturals (també els culturals, paisatgístics i científics) dels espais protegits, reconeguts per la societat i recolzats per les normatives legals corresponents. *Calen recursos per al seguiment, el manteniment, la restauració i l'avaluació del medi natural.*
 2. Garantir el dret de la ciutadania a gaudir (i al coneixement) dels espais naturals. *Calen recursos per a la divulgació i la sensibilització. Cal normativa específica d'usos.*
- **Capacitat d'intervenció.** Intervenir en la fase de proposta de planificació del territori i usos del sol. *Cal revisar la normativa vigent.*

VALORS
NATURALS

PROTECCIÓ

COMPATIBILITAT
AMB ÚS SOCIAL

GESTIÓ (EFICAÇ) INTEGRADA I
EL MÀXIM D'INTEGRAL

Els reptes de la gestió diària

- Recursos econòmics i humans insuficients
- Manca de normativa general i específica, i de plans de gestió adequats
- Pressió de la pesca en la zona marítima i falta de regeneració ambiental del litoral
- Estat ecològic deficient de les principals llacunes, per la mala qualitat i la manca d'aigua
- Elevada pressió sobre la fauna de determinats sectors de la pagesia. Pressió sobre la fauna i la flora que exerceix l'Aeroport
- Convivència amb les infraestructures implantades al territori (en la fase de funcionament): Port / Aeroport / Dessaladora / infraestructures viàries i ferroviàries / infraestructures hidràuliques
- Acció constant per evitar: la desaparició d'espècies (corriol camanegre / amfibis / rata d'aigua); invasió d'espècies exòtiques (tortuga de Florida / herba de la pampa); proliferació d'espècies oportunistes (senglar / guineu)
- Augment de la concentració de visitants, no sempre prou sensibilitzats, en llocs determinats
- Pressió que suposa limitar l'exercici d'activitats que aporten beneficis econòmics immediats: recol·lecció, furtivisme, circulació motoritzada, ocupació d'àrees protegides, etc

Algunes “solucions” als “problemes”

Reducció dels equips gestors / No substitució de vacants / Manca de recursos per formació

Implicació i esforç del personal no remunerat / Innovació

Disminució de la vigilància i dels control de comportaments incívics

Vigilància passiva / “Voluntariat” / Estudiants en pràctiques

Eliminació de les brigades de manteniment per a la millora d'hàbitats o d'itineraris i senyalització

Col·laboració dels ajuntaments / Estudiants en pràctiques

Reducció dels programes de seguiment ecològic i de projectes de recerca

Col·laboració dels ajuntaments i altres entitats / Estudiants en pràctiques / “Voluntariat”

Reducció dels programes de gestió d'hàbitats, flora i fauna

Eliminació dels programes d'educació ambiental, afectant a centres educatius i empreses locals

Col·laboració dels ajuntaments / Innovació

Tancament o reducció significativa dels punts d'informació i atenció a visitants

Manca de pressupost per a inversions i per al manteniment d'equipaments i infraestructures

Implicació i esforç del personal no remunerat / Col·laboració dels ajuntaments / Innovació

Manca de pressupost per accions de difusió i divulgació

Els reptes de futur

- Unificar les figures de protecció.
Ampliar les Reserves Naturals / Declarar Parc natural les 954 ha.
- Aprovar el Pla Especial del Medi Natural i del Paisatge del delta del Llobregat.
Ampliació de la ZEPA, amb inclusió del Riu entre Mercabarna i el mar, i de la part marina de la platja de ca l'Arana.
- Propiciar la col·laboració entre administracions.
- Compartir la gestió. Generar espais de participació ciutadana. Consell de Cooperació.
- Potenciar un voluntariat actiu i crític.
- Impulsar un model de turisme de proximitat, responsable, sostenible, ... que aprofiti la connexió amb la ciutat de Barcelona i al temps sigui respectuós amb els valors d'identitat de la població local.
- Explorar vies de finançament europeu que posin l'accent en la conservació i impliqui a diferents administracions i institucions científiques.
- Aconseguir una major implicació del teixit econòmic vinculant la seva responsabilitat social corporativa al delta del Llobregat.

(...)

Continuar amb el pregonament, la protesta i la proposta

- Dotar els espais naturals d'uns recursos i uns mitjans equilibrats envers les funcions que els atribueixen les respectives normes de protecció i els plans que les desenvolupen
- Donar més eines i instruments per a la protecció dels espais naturals i aconseguir una gestió més àgil
- Aconseguir que cada espai natural protegit disposi d'un pla de conservació i garantir l'avaluació periòdica
- Potenciar un model de gestió més cooperatiu (administracions, institucions científiques, entitats locals, població...)

Incrementar els recursos
Actualitzar la Llei d'Espais Naturals

Gràcies

10
anys
2005 2015

Consorci per a la Protecció
i la Gestió dels Espais Naturals
del Delta del Llobregat